

2. ПИСМЕНОСТ (ГРАФИКА)

Традиционната писменост на сръбския език е кирилицата, във вида, който ѝ е дал Вук Караджич (1787 – 1864). След създаването на югославската държава (1918) в Сърбия и Черна Гора започва рязко да се разпространява употребата на латиница. Днес латиницата е по-разпространена, до такава степен, че се появи движение за защита на кирилицата, а през последните години бяха предприети мерки кирилицата да се дефинира по закон като основна писменост за официална и обществена употреба. Макар че успоредната употреба на две писмености, за което беше създаден терминът „двуазбучност“, е единствен случай в Европа, ако не и в света, може да се предвиди, че тя ще продължи и в бъдеще. Оттук за всеки, който учи сръбски език, е необходимо познаване и на двете писмености.

Ред на буквите в кирилската и латинската азбука

И кирилицата, и латиницата имат едни и същи, 30 на брой, букви, така че между тях съществува двупосочна конвертируемост. Обичайната последователност на тези букви обаче не е еднаква, понеже в кирилицата се подреждат по **азбучен ред**, водещ началото си от църковнославянския, а в по-далечна перспектива от старогръцкия:

Аа Бб Вв Гг Дд Ђђ Ее Жж Зз Ии Јј Кк Лл Љљ Мм Нн Њњ
Оо Пп Рр Сс Тт Ћћ Уу Фф Хх Цц Чч Џџ Шш

а в латиницата са подредени по **реда на латинската азбука**:

Aa Bb Cc Čč Ćć Dd DŽdž Đđ Ee Ff Gg Hh Ii Jj Kk Ll Llj
Mm Nn Njnj Oo Pp Rr Ss Šš Tt Uu Vv Zz Žž

Фонологичен принцип

От тези два списъка се вижда, че в кирилицата изцяло е осъществен фонологичният принцип „един звук – една буква“ (за изговора на буквите виж по-долу). В латиницата със същата цел към отделни латински букви са добавени диакритични знаци, заети предимно от чешки (Č, Ć, Đ, Š, Ž), но тази процедура не е осъществена докрай и за съгласните, които в кирилицата се отбелязват с Љ, Њ или Џ, се използват двубуквените комбинации (диграми) LJ, NJ, DŽ².

Успоредно представяне

В таблицата по-долу успоредно са представени кирилските и латинските букви с еднаква фонетична стойност, като латинските букви не са дадени по обичайния им ред от латинската азбука.

Кирилица	Кирилица ръкописно	Латиница
А а	<i>A a</i>	A a
Б б	<i>Б б</i>	B b
В в	<i>В в</i>	V v

2 Понякога, поради липса на съответния знак, се използва и диграмът DJ, вместо Đ, напр. *Djordje, vidjen*, вместо по-правилното *Đorđe, viđen* 'видян'.

Г г	<i>G g</i>	G g
Д д	<i>D d</i>	D d
Ђ ђ	<i>Đ đ</i>	Đ đ
Е е	<i>E e</i>	E e
Ж ж	<i>Ž ž</i>	Ž ž
З з	<i>Z z</i>	Z z
И и	<i>I i</i>	I i
Ј ј	<i>J j</i>	J j
К к	<i>K k</i>	K k
Л л	<i>L l</i>	L l
Љ љ	<i>Lj lj</i>	LJ lj
М м	<i>M m</i>	M m
Н н	<i>N n</i>	N n
Њ њ	<i>Nj nj</i>	NJ nj
О о	<i>O o</i>	O o
П п	<i>P p</i>	P p

P p	<i>P p</i>	R r
C c	<i>C c</i>	S s
T t	<i>T t</i>	T t
Ĥ ĥ	<i>Ĥ ĥ</i>	Ć ć
Y y	<i>Y y</i>	U u
Φ φ	<i>Φ φ</i>	F f
X x	<i>X x</i>	H h
Ц ц	<i>Ц ц</i>	C c
Ч ч	<i>Ч ч</i>	Č č
Ц ц	<i>Ц ц</i>	DŽ dž
Ш ш	<i>Ш ш</i>	Š š